

RAAMATTU ORTODOKSISEN KIRKON PERINTEESSÄ

K.P. Nikean metropoliitta Johannes

Raamattu on kokonaisuus, josta ei tulisi nostaa esiin tiettyjä kohtia ikään kuin muita tärkeämpiä. Tällä nimenomaisella varauksella voi mainita esimerkiksi Johanneksen evankeliumin 17. luvun jakeen 21 eli “Minä rukoulen, että he kaikki olisivat yhtä, niin kuin sinä, Isä, olet minussa ja minä sinussa. Niin tulee heidänkin olla yhtä meidän kanssamme, jotta maailma uskoisi sinun lähettäneen minut.”

Ortodoksiselle kirkolle Raamattu on tärkein jumalallisen opetuksen kirjallinen lähde, koska Jumala itse on vaikuttanut sen syntyyn Pyhällä Hengellä. Tämä on oppi Raamatun inspiraatiosta. Se tarkoittaa, että Jumalan innoittamat ihmiset kirjoittivat sanoilla, jotka olivat heidän muotoilemiaan, mutta samalla Jumalan sanaa. Näin Raamattu on Jumalan sanaa kirjallisessa muodossa, koska Jumala itse ilmoittaa siinä itsensä. Kirjoittajien ajatukset ja kokemukset ovat Jumalan ilmoituksen palveluksessa.

Raamattu opetuksen ja julistuksen perusta

Ortodoksinen kirkko tulkitsee Raamatun kokonaisuuden Kristuksesta: Kristus on Raamatun keksipiste. Raamatussa kaikki johtaa Kristukseen ja julistaa Häntä.

Raamattu on Kirkon keskeisen opetuksen ja julistuksen perusta. Sen asema opetuksen tärkeimpänä kirjallisena lähteenä antaa sille vastaavasti keskeisen arvon Kirkon kokonaistraditiossa, jonka muut osat – esimerkiksi liturginen elämä, rukousperinne, opilliset päätökset ja ikonografinen perinne – elivät vain suullisena perimätietona.

Tiettyjen evankeliumijaksojen edellytetään normaalisti olevan Kirkon julistuksen lähtökohtana liturgiajumalanpalveluksessa. Näiden jaksojen kokonaisuus varjelee julistusta yksipuolisuudelta ja tuo esille evankeliumin rikkauden.

Kirkko edellyttää, että julistus nähdään pyhään virkaan vihittyjen olennaiseksi tehtäväksi. Synodit pitivät itsestään selvänä, että liturgiaan sisältyy saarna tai jopa useampia. Saarnaaminen nähtiin aivan erityisesti piispojen velvollisuudeksi. Aikoinaan jopa korostettiin, että esipaimenet selittävät päivittäin, erityisesti sunnuntaisin Raamattua papistolle ja kansalle. Tällöin myös ilmaistiin, missä hengessä ja minkä periaatteiden mukaan julistusperinnettä tulee viljellä. Erityisesti alleviivattiin, että Raamattua selitettäessä on pysyttävä synodien antamissa tulkinnan rajoissa eikä poikettava jumalankantajaisien traditiosta. Samoin korostettiin, että Raamattua selitettäessä on parempi turvautua apostolisen kirkon opettajiin kuin omaan ymmärryksenvaivaisiin tulkintoihin.

Evankeliumin saarnaaminen on Jumalan palvelemista

Ortodoksinen perinne lähtee uskon ja elämän kiinteästä yhteenkuuluvuudesta. Raamatun selittäminen liittyy tähän samaan näkökulmaan. Oikean julistuksen tulee johtaa ihmisiä ymmärtämään, mikä on Jumalan edessä hyvää ja tavoiteltavaa tai vastaavasti hyödytöntä ja hyljättävää – näin siksi, että ihmiset näkisivät elämän tien ja kilvoittelisivat pelastuksensa hyväksi. Oikea Raamatun julistus on Kirkon sanomaa, joka on vapaa yksilöllisestä ja subjektiivisista harhoista.

Kirkon vanhaan julistusperinteeseen kuuluvat erityisesti doksologinen eli kiittävän ylistyksen, anamneettinen eli muisteleva, epikleettinen eli avuksi anova ja eskatologinen eli viimeisten tapahtumien ja toisen maailman syntyä julistava näkökulma.

Vanhan ajan ehkä merkittävin julistaja Johannes Krysostomos näki evankeliumin saarnaamisen jo sellaisenaan Jumalan palvelemisena.

Anamneettinen näkökulma palauttaa yhä uudelleen mieleen Jumalan inkarnoituneen sanan eli Kristuksen opetuksen, henkilön ja työn. Kun pyhiä kirjoituksia luetaan jumalanpalveluksissa, Kristus tulee läsnä olevaksi.

Epikleettinen näkökulma muistuttaa rukouksen tärkeydestä. Pyhää Henkeä huudetaan avuksi, koska vain Henki ohjaa oikeaan julistukseen.

Puhuttaessa ortodoksisen kirkon raamatunjulistuksesta ja opetusperinteestä on aina muistettava, että perinteinen saarna ei ole julistuksen ainoa muoto. Kirkko opettaa myös rukoustensa ja koko liturgisen tradition välityksellä. Ristin sanoma näkyy ja kaikuu sortuneistakin risteistä.

Toivokaamme ja rukoilkaamme, että Raamattu aina nähtäisiin Jumalan sanana meille, sanana, joka ohjaa elämän tielle, Kristukseen, joka sanoi: “Minä olen tie, totuus ja elämä” (Joh. 14:6).

Lyhennelmä alustuksesta Suomen Pipliaseuran 185-vuotisjuhlaseminaarissa 16.–18.5.1997, jolloin alustaja oli Suomen arkkipiispa; Aamun Koitto 11/1997, julkaistaan alustajan luvalla